

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРАЛИГИ

ТОШКЕНТ ИРРИГАЦИЯ ВА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ МЕХАНИЗАЦИЯЛАШ
МУХАНДИСЛАРИ ИНСТИТУТИ

“ҚИШЛОҚ ВА СУВ
ХЎЖАЛИГИНИ
ЗАМОНАВИЙ МУАММОЛАРИ”

маърузалар асосан XIX - ёш
олимлар, магистрантлар ва
иқтисодори таъбабаларнинг илмий
- амалий анжумани

19

XIX - traditional Republic
scientific - practical conference of
young scientists, master students
and talented students under the
topic

“THE MODERN PROBLEMS OF
AGRICULTURE AND WATER
RECOURCES”

МАҚОЛАЛАР ТЎПЛАМИ

Тошкент – 2020 йил, 14 – 15 май

AGRICULTURE AND IRRIGATION MECHANIZATION PROBLEMS OF AGRICULTURE			
AGRICULTURE AND IRRIGATION MECHANIZATION PROBLEMS OF AGRICULTURE			
	ТИВМСХ, Ахметов А. – д.т.и, профессор ООО “КПЦСМ”	элементы механизма изменения клиренса заднего моста универсально-пропашного трактора	
88.	G‘aniboeva F. – mustaqil tdqiqotchi, Shamuratov R. – talaba, Saxatova Z. – talaba. TIQXMMI	Moylarning yeyilishga va korroziyaga yeyilishga qarshi xossalari	349
89.	Ganiboeva E. - mustaqil tdqiqotchi, Xakimov E. – dozent. TIQXMMI	Dvigatellarda ishlatiladigan motor moylarining ish kobilyatining o‘zgarishi	351
90.	Эрматова Д. – доктарант, Имомов Ш. д.т.и., проф, ТИВМСХ	Возможности повышения эффективности работы системы подвески	353
91.	Дускулов А. – магистрант, Розибетова З. – магистрант, Махмутов Ж. – талаба, ТИQXMMI	Карточка квалитетининг модернизация квалитетининг демехи	358
92.	Ингагалова Р. – студент, Иргашев А. – кандидат технических наук, доцент, ТИВМСХ	О принципе работы адаптивного зубчатого вариатора	363
93.	Косимов Ш. - студент, Иргашев А. – к.т.и., доцент ТИВМСХ	Особенности конструкции современного электромобиля	367
94.	Мамитгулова Ш. - студентка, Иргашев А. – доцент, ТИВМСХ	Эффект избирательного переноса при трении металлов	372
95.	Ингагалова Р. – студентка, Махмутов Б. – студент, ТИВМСХ	Высокомомментные вариаторы в их применении в технике	376
96.	Мирзаева Ш. – студентка, ТИВМСХ	Структура системы Common rail	381
97.	Низамбеков Н. – магистрант, ТИВМСХ	Интенсивность культиваторов при разном наклонах	385
98.	Рўнаев Ш. – Уюгувчи, Чирчик олий таълим кўмағдон мухандислик билим юрти	Кремний нитрид асбобозлик материалларининг олиш техноклогикалари	389
99.	Темиров Т. – талаба, Пудлов Ж. – ассистент, ТИQXMMI	Қишлоқ хўжалигининг механизациялаштиришида техника хизмат кўрсатиши воситаларидан тўғри фойдаланишниинг аҳамияти	392
100.	Ураков К. – магистрант, ТИQXMMI	Давнинг усулчилик коэффициентининг аниқлаш куралмаки	394
101.	Халиков С. – талаба. TIQXMMI	Замонавий техникаларга фирмаларнинг техника сервис кўрсатишидаги маъмулар	398
102.	Худойбердиев Ш. – талаба, Тошпўлатова А. – талаба, Садиков С. – талаба.	Тракторларнинг гидротранзиш такомиллаштириши буйича тавсиялар (ТТЗ 80.10 нисолида)	401

MOYLARNING YEYILISHIGA VA KORROZIYAGA YEYILISHGA QARSHI
XOSSALARI

G‘aniboeva E. – mustaqil tdqiqotchi, Shamuratov R. – talaba,
Saxatova Z. – talaba. TIQXMMI

Аннотатсия

Moyning asosiy vazifasi dvigatel detallarini kam yeyilishini, ishqalanishini yengilash kam
quvvat sarflamishini, ishqalanuvchi sirtlarni korroziyadan saqlash bo‘yicha malumotlar keltirilgan.

Калит so‘zlar: Moy, dvigatel, detal, korroziya, yeyilish

349

Кирish: Dvigatel ishlash davomida ishqalanuvchi juvtlarining sirtlari yeyiladi, chunkiy
ko‘pgina ishqalanish uzellarda, ayniqsa, ichgi yonuv dvigatellarida suyuqlikli ishqalanish xamma
vaqt xam ta‘minlab bo‘lvermaydi. Ayrim xo‘llarda chegaraviy ishqalanish kuzatiladi, buning natijasida
sirtlar mexanik tarzda yeyiladi. Katta tezlik, yuklanishlar va yuqori xarorat ta‘ sirda moylash materiallari
noto‘g‘ri tanlanganda moy pardasi uzilib, sirtlar timalish mumkin.

Detallar sirti mexanik yeyilishdan tashqari, kimyoviy (karroziyon) yeyiladi ham. Metallar
korroziyasi juda ko‘p uchraydi. Ish vaqtida dvigatel detallari moydagi uglevodorotlar oksidlanishdan
hosil bo‘lgan agressiv maxsulotlar, sav bug‘i, yonilg‘i yonganda hosil bo‘ladigan oltin gugat
oksidlarga tegib korroziyalanadi.

Ishqalanuvchi sirtlarni yeyilishdan saqlash har qanday moylash materyalini asosiy vazifalardan
biridir. Moyning bu muhim xossasi uning bir nechta sifat ko‘rsatkichlar: moy pardasining
mustahkamligi, qovushqoqlik, qovushqoqlik indeksi, abraziv mexanik aralashmalarining yo‘qligi bilan
baxolanadi.

Yeyilishni kamaytirish uchun qovushqoqlik yuqori bo‘lgan moydan foydalanish zarur, deb
kelinadi. Lekin tekshirishlar shuni ko‘rsatadiki yuqori qovushqoqlikdagi moylar past haroranda
quyuqlashadi va ishqalanuvchi sirtlarga tashmaydi. Buning natijasida ishqalanuvchi detalalar moy
yetishmaydigan sharoitda ishlaydi, bunda yeyilish tezligining hamda ichki ishqalanishlarni yengilashga
sarflanadigan quvvatning oshishi tabiiyidir. Agar qovushqoqligi pastroq moylardan foydalanilsa,
yurgizib yuborish va qizish sharoiti yengilashadi hamda suyuqlik ishqalanishning qulay sharoiti
tezroq qaror topadi. Shuning uchun har qanday dvigatel uchun optimal moy qovushqoqligini tanlash
katta ahamiyatga ega.